

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО**

Факультет дошкільної і початкової освіти імені Валентини Волошиної

Кафедра дошкільної освіти

ДИПЛОМНА РОБОТА

з теми:

**«ВИКОРИСТАННЯ ФІЗКУЛЬТУРНО – ОЗДОРОВЛЮВАЛЬНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ В РОБОТІ З ДІТЬМИ ШОСТОГО РОКУ ЖИТТЯ»**

Студентки 2 курсу 2 МДПЛЗ групи

Ступеня вищої освіти магістр

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальності: 012 Дошкільна освіта.

Освітньої програми Дошкільна освіта. Логопедія

Лясківської Лариси Петрівни

Науковий керівник

доцент

Колосова О.В.

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова комісії _____

(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії _____

(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

м. Вінця – 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЛЮВАНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ШОСТОГО РОКУ ЖИТТЯ.....	8
1.1.Здоровий спосіб життя і діяльність здоров'язбереження, як педагогічні категорії.....	8
1.2.Сучасні підходи до організації фізкультурно-оздоровлювальної роботи в закладах дошкільної освіти.....	17
1.3.Діагностика рівнів сформованості фізичної вихованості дітей.....	29
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЛЮВАНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ШОСТОГО РОКУ ЖИТТЯ.....	40
2.1. Активізація рухової активності дошкільників засобами інноваційних технологій.....	40
2.2. Формування здорового способу життя дітей дошкільного віку....	51
2.3. Впровадження технології М. Єфименка в освітній процес закладів дошкільної освіти	64
ВИСНОВКИ.....	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	80
ДОДАТКИ.....	90

ВСТУП

Проблема виховання здорової нації у сучасному суспільстві – є особливо актуальною, оскільки удосконалення фізичного розвитку, зміцнення здоров'я та рухової підготовленості дітей має життєво важливе значення. Різнобічний розвиток дитини неможливий без повноцінного фізичного виховання, що є фундаментом здоров'я дитини. Найважливіші задачі, які стоять перед сучасними педагогами – збереження і зміцнення здоров'я дитини, всебічний фізичний розвиток та оптимальний руховий режим дітей дошкільного віку. Тому серед пріоритетних завдань дошкільної освіти є збереження та зміцнення фізичного, психічного, духовного здоров'я дитини, підвищення опірності й захисних сил дитячого організму, виховання стійкого інтересу до рухової активності, потреби в ній, вироблення звички до здорового способу життя. У зв'язку з цим набуває актуальності проблема впровадження в закладах дошкільної освіти фізкультурно-оздоровлювальних технологій та оптимізації рухового режиму дітей [10].

Ця актуальна проблема відображена в низці законодавчих актів та постанов у галузі дошкільної освіти України («Про дошкільну освіту», «Про охорону дитинства», Національній стратегії з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація». «Базовий компонент дошкільної освіти»), в яких зокрема зазначено, що дошкільна освіта виходить на якісно новий етап свого розвитку, а саме: переглянute ставлення до дитини як головного суб'єкта освіти; метою визначається педагогічна підтримка дитячої індивідуальності; важливого значення надається персоналізації, прагненню дитини до творчої самореалізації завдяки різноманітним засобам і формам взаємодії зі світом у різних видах діяльності.

У зв'язку з цим виникає необхідність пошуку інноваційних шляхів оптимізації фізкультурної освіти старших дошкільників через вирішення її

основних завдань: навчання життєво важливим руховим умінням і навичкам, засвоєння елементарних знань, формування усвідомлених потреб у заняттях фізичними вправами. Як наслідок, серед: головних завдань дошкільної освіти - організація освітнього процесу, за якої не лише зберігатиметься високий рівень розумової працездатності вихованців, а зміцнюватиметься їхнє здоров'я. В умовах сучасного ЗДО вихователі можуть впроваджувати різноманітні фізкультурно-оздоровлювальні технології з урахуванням індивідуальних особливостей вихованців та опорою на співпрацю з батьками дошкільників.

Проблема використання оздоровчих технологій у закладах освіти є предметом досліджень таких учених: В.Ареф'єв, Г.Арзютов, Е.Вільчковський, Н.Денисенко, О.Дубогай, М.Єфименко, М.Зубалій, Л.Калуська, Т.Круцевич, О.Куц, С.Путров, А.Цьось, Л.Шалімова, Г.Шевченко, Б.Шиян та ін. Особливий інтерес у межах досліджуваної теми становлять праці, в яких предметом спеціального дослідження є особливості використання оздоровчих видів гімнастики в освітньому процесі (А.Ботмер, Н.Пахальчук, І.Роен, Г.Петерссон та ін.).

Модернізація змісту освіти передбачає орієнтацію на гуманізацію життєдіяльності особистості, формування її рухової сфери, на охорону та зміцнення здоров'я, на створення розвивальних умов для повноцінного прояву дошкільниками базових особистісних якостей.

Для планування та успішної реалізації відповідних форм діяльності, спрямованої на формування основ безпеки життєдіяльності дітей дошкільного віку, важливо дібрати такі виховні, соціально-психологічні, інформаційні технології, які б гарантували формування культури безпечної поведінки і забезпечували б здоров'язбереження усіх суб'єктів педагогічного процесу.

Старший дошкільний вік є найбільш сензитивним періодом дошкільного дитинства для формування основ уявлень про здоровий спосіб життя завдяки особливостям психофізіологічного розвитку, які

обумовлюють високу пластичність нервової системи, подібну особливість сприйняття і мислення цього вікового етапу, здатності узагальнення і систематизації отриманих уявлень, осмисленість і планомірність розвитку уявлень на заняттях.

Отже, актуальність проблеми, її теоретична та практична значущість зумовили вибір теми дослідження **«Використання фізкультурно-оздоровлювальних технологій в роботі з дітьми шостого року життя»**.

Мета дослідження – обґрунтувати теоретичні засади організації фізкультурно-оздоровлювальної діяльності та визначити педагогічні умови, її організації.

Об'єкт дослідження – процес фізичного виховання дошкільників.

Предмет дослідження – педагогічні умови використання фізкультурно-оздоровлювальних технологій з дітьми старшого дошкільного віку.

Згідно з метою дослідження було визначено такі завдання:

1. Здійснити аналіз особливостей формування здорового способу життя і діяльності здоров'язбереження.
2. Визначити сучасні підходи до організації фізкультурно-оздоровлювальної роботи в закладах дошкільної освіти
3. Дослідити рівні фізичної вихованості дітей.
4. Визначити практичні аспекти використання фізкультурно-оздоровлювальних технологій у роботі ЗДО.

Для досягнення мети та розв'язання поставлених завдань у процесі дослідної роботи були застосовані такі **методи дослідження**: *теоретичні*: аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури для з'ясування розвитку визначеної проблеми; вивчення та аналіз навчально-методичної літератури, педагогічного досвіду вихователів закладів дошкільної освіти; *емпіричні*: опитування, анкетування спостереження, бесіди, узагальнення; *статистичні* (методи кількісного і якісного аналізу даних).

Для реалізації поставленої мети і розв'язання сформульованих у

дослідженні завдань, нами було використано комплекс взаємопов'язаних **методів дослідження:**

– *теоретичні:* аналіз, синтез, порівняння, класифікація та узагальнення інформації з нормативних документів, філософської, психологічної, педагогічної літератури і методичних джерел в аспекті досліджуваної проблеми;

– *емпіричні:* анкетування, опитування, спостереження, бесіди, аналіз продуктів діяльності дітей;

– *статистичні* (статистична обробка результатів дослідження, їх якісний аналіз), що були застосовані з метою узагальнення результатів дослідження.

Експериментальна база дослідження. Дослідно-експериментальна робота проводилась у ЗДО №*.

Апробація результатів дослідження здійснювалась на: Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти» (6-7 липня 2022 р., Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського); XII Міжнародній науково-практичній онлайн-конференція «Актуальні пріоритети сучасної науки, освіти і практики» (29 березня 2022 р., Париж, Франція).

Результати дослідження висвітлено в 2 публікаціях автора:

1. Береженна Л., Нелюбіна М., Лясківська Л. Ігрові квести у формуванні уявлень дошкільників про здоровий спосіб життя : матеріали XII міжнародної науково-практичної конференції « Актуальні пріоритети сучасної науки, освіти і практики», м. Париж, Франція 2022. С. 546.

2. Береженна Л., Лясківська Л., Шкерінда Ю. Ігри – естафети, як засіб розвитку спектральності рухів дітей дошкільного віку : матеріали міжнар. наук.- практик. конференції «Сталий розвиток : сучасні теорії та найкращі практики», м. Таллін, Естонія 2022. С.159.

Дипломна робота складається зі вступу, двох розділів, висновку, списку використаної літератури (82 джерела), додатків. Основний зміст роботи викладений на 80 сторінках.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрущенко Н. В. Виховання здоров'язбережувальної поведінки старших дошкільників у взаємодії дошкільних навчальних закладів і сім'ї. 13.00.07. Умань. 2017. <https://nauka.udpu.edu.ua/> / дата звернення: 21.01. 2021.
2. Андрущенко Т. К. Формування ціннісного ставлення до власного здоров'я в дітей старшого дошкільного віку: дис. канд. пед. наук: 13.00.08. Переяслав-Хмельницький. 2007. 268 с.
3. Бабюк С.М. Педагогічні умови фізичного виховання дітей старшого дошкільного віку у взаємодії дошкільного навчального закладу і сім'ї. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук. Київ. 2011. 12 с.
4. Башавець Н. А. Культура здоров'язбереження у питаннях та відповідях: навч. посібник. Одеса. 2010. 272 с.
5. Беленька Г.В., Богініч О.Л., Борисова З.Н. Підготовка вихователя до розвитку особистості дитини в дошкільному віці: монографія за заг. ред. І.І. Загарницької. Київ: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова. 2009. 310 с.
6. Бех І. Д. Виховання особистості : Либідь, 2003. Кн. 1 : Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. 280 с.
7. Беленька Г. В. Здоров'я дитини від родини: Як виховувати в сім'ї здорову дитину від народження до повноліття . Національний педагогічний ун-т ім. М.П. Драгоманова. Інститут педагогіки і психології. Кафедра дошкільної педагогіки. Відкрита педагогічна школа; Беленька Ганна Володимирівна, Богініч Ольга Любомирівна, Машовець Марина Анатоліївна. К. : СПД Богданова А.М. 2006. 220 с.
8. Богініч О.Л. Сутність здоров'язберігаючого середовища у життєдіяльності дітей дошкільного віку. Вісник Прикарпатського університету. Серія : Педагогіка. Випуск XVII-XVIII. Івано-Франківськ, 2008. С. 191–199.
9. Бойко Ю.В. До проблеми організації рівня рухової активності дітей старшого дошкільного віку. Педагогічні технології формування культури здоров'я особистості. Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених і студентів 3 квітня 2015 р., м. Чернігів. 2015. С. 50–54.
10. Бурлакова Ю. Фізкультурне обладнання з пляшок та іншого. Дошкільне виховання. 2006. №10. С. 20-21.
11. Ванюк О. І. Організація проведення самостійних фізкультурно-оздоровчих занять у ВНЗ. *Вісник Запорізького національного університету*. Серія : фізичне виховання та спорт. 2014. №. 1. С. 5–11.
12. Вишківська В.Б., Шикиринська О.В. Організація самостійної роботи майбутніх вихователів ЗДО в умовах дистанційного навчання. Scientific Collection «InterConf», (32):with the Proceedings of the 7th International Scientific and Practical Conference «Scientific Research in XXI Century» (October 16-18, 2020) in Ottawa, Canada. – Kyiv: SPC InterConf, 2020. P.41-45.
13. Верлань А.Ф., Ус М.Ф., Піскун О.В. Адаптація персоналізованої інтелектуальної системи навчання. Неперервна професійна освіта: теорія і практика: зб. наук.праць, 2001. С.8-12.
14. Гайволя Р. Педагогічні умови організації позакласної роботи з фізичного виховання учнів старших класів. *Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Серія : фізичне виховання і спорт. 2014. №. 13. С. 29–33.
15. Гнізділова О. А., Бурсова С.С. Впровадження здоров'язберігаючих технологій в освітній процес дошкільних закладів. Здоров'язбережувальні технології в освітньому середовищі: монографія/ за заг. ред. Л. М. Рибало. Тернопіль, 2019. С. 345–363.
16. Головченко О.І. Характеристика спеціально організованої та спонтанної рухової активності в учнів середнього шкільного віку з різним рівнем розвитку особистісних якостей. Теорія та методика фізичного виховання: науковометодичний журнал. 2009. № 2. С. 15–18.

17. Голюк О. А., Пахальчук Н. О. Особливості педагогічної взаємодії між учителем і учнями в сучасній початковій школі. Нова українська школа в умовах викликів сучасності: зб. тез доповідей. 2019. С. 14.
18. Голюк О.А., Пахальчук Н.О. Досвід підготовки вчителя до естетичного виховання молодших школярів: історико-педагогічний аспект. *European vector of contemporary psychology, pedagogy and social sciences: the experience of Ukraine and the Republic of Poland: collective monograph.* – Sandomierz: Izdevnieciba “Baltija Publishing”, 2018. Volume 3. P. 93-114.
19. Голюк О.А., Пахальчук Н.О. Досвід підготовки вчителя до естетичного виховання молодших школярів: історико-педагогічний аспект. *European vector of contemporary psychology, pedagogy and social sciences: the experience of Ukraine and the Republic of Poland: collective monograph.* Sandomierz: Izdevnieciba “Baltija Publishing”, 2018. Volume 3. P. 93-114.
20. Горобець І. А. Погляди С. Русової на фізичний розвиток та здоров'я дітей: матеріали всеукраїнської наукової конференції «Соціально-гуманітарні науки та сучасні виклики» з нагоди 20-річчя прийняття Конституції України. 29–30 червня 2016 року, Дніпро: Роял Принт. – 2016. С. 117–119.
21. Горобець І. А. Теоретичні підходи до визначення змісту та структури поняття «здоров'я»: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Інноваційні підходи до створення здоров'язбережувального освітнього середовища: досвід, реалії, перспективи». Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти». 2017. С. 58–63.
22. Григорович О.П., Пахальчук Н.О. Педагогічні умови формування інноваційної культури майбутнього вчителя початкової школи в умовах реформування змісту освіти. *Modern researches in psychology and pedagogy : Collective monograph.* Riga : Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2020. С. 94-111.
23. Грищенко С., Шурубенко О. Оптимізація рівня рухової активності дітей дошкільного віку в умовах дошкільного навчального закладу. *Молодь і ринок.* 2019. №9 (176). С. 32-37
24. Грошовенко О.П., Пахальчук Н.О., Стахова І.А. Технології формування природничо-екологічної компетентності молодших школярів. *International scientific and practical conference «Pedagogy and Psychology in the Modern World: the art of teaching and learning» : conference proceedings, February 26–27, 2021. Vol. 2.* Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2021. С. 31-34.
25. Демченко О.П. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до розвитку соціальної обдарованості дітей в проблемному полі педагогіки вищої школи. *Людинознавчі студії : збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Педагогіка» / ред. кол. М. Чепіль (головний редактор) та ін. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка. Випуск 6/38 (2018). С.116-130.*
26. Демченко О.П. Розвиток творчих здібностей майбутніх вихователів обдарованих дітей. *Сучасна освіта – доступність, якість, визнання: збірник наукових праць міжнародної науково-методичної 65 конференції, 14–15 листопада 2018 року, м. Краматорськ / під заг. ред. д-ра техн. наук., проф. С. В. Ковалевського. Краматорськ : ДДМА, 2018. С.81-84.*
27. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навчальний посібник. К.: Академвидав. 2004. С. 448
28. Долинський Б. Т. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до формування здоров'язбережувальних навичок і вмінь у молодших школярів у навчально-виховній діяльності : монографія. Одеса : Видавець М. П. Черкасов, 2010. 269 с
29. Єфіменко М. М. Програма з фізичного виховання дітей раннього та дошкільного

- віку «Казкова фізкультура» Тернопіль : Мандрівець, 2014. 52 с.
30. Замрозевич - Шадріна С. Проблеми збереження та зміцнення здоров'я дітей дошкільного віку. Обрії. 2014. Вип. №2 (39). С. 12-14.
 31. Зубко А. М., Горобець І. А. Здоров'язбережувальні ідеї в педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського. Педагогічний альманах: збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова) та ін. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти». 2018. Вип. 38. С. 15–20.
 32. Іващук Л. Ю. Сучасні концептуальні чинники інтегральної характеристики здоров'я особистості і суспільства. Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження: колективна монографія / за заг. ред. 74 проф. Ю. Д. Бойчука. Харків: Вид. Рожко С. Г. 2017. С. 33-40.
 33. Капська А. Й., Мільчевська С.Г. Фізична самореалізація старшого підлітка в умовах дитячого оздоровчого табору. *Вісник Запорізького національного університету*. 2012. № 8. С. 65–73.
 34. Коваль Т.В., Граб О.Д. Розвиток творчої особистості майбутнього педагога засобами народного музичного мистецтва. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / [редкол.: А.В. Суцєнко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя : КПУ, 2021. Вип. 74. 216 с. Т. 2. С. 211-215.
 35. Колеснік К.А. Організації групової діяльності дітей у закладах дошкільної освіти: практикум. Вінниця : ВДПУ, 2021. 52 с.
 36. Колосова О. В. Форми взаємодії дошкільного закладу з сім'єю у контексті формування соціальної компетентності дітей старшого дошкільного віку. *Вісник Прикарпатського університету*. Івано-Франківськ. 2013. Вип. XLVI. С. 73-77.
 37. Колосова О.В. Колектив як фактор соціального становлення особистості старшого дошкільника. *Наукові записки ВДПУ ім. М.Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія* : Зб. наук. праць. Вип.42. – Ч.2 / Редкол.: В.І. Шахов (голова) та ін. - Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД», 2014. С. 31-35.
 38. Кривошея Т.М. Наступність у навчанні та вихованні дітей дошкільного і молодшого шкільного віку в педагогічній спадщині Я.А.Коменського // *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М.Коцюбинського. Серія: Педагогіка*. 2009. № 28. С. 349-354.
 39. Кривошея Т.М. Педагогічні умови реалізації взаємозв'язку розумової та естетичної діяльності молодших школярів у процесі вивчення математики // *Молодий вчений*. - № 5.2. (57.2). травень, 2018. С.93 – 99.
 40. Крутій К. Л., Деснова І. С., Замелюк М. І. Самодіяльна гра дитини дошкільного віку: важливість єдиних термінологічних підходів. *Академічні студії. Серія «педагогіка»*. 2022. (1). №122-133.
 41. Крутій К. Що ми робимо для здоров'я вихованців або як віднайти необхідну технологію? URL: <https://cutt.ly/TMWefqN>
 42. Крутій К.Л., Деснова І.С., Замелюк М.І. Дефініція «Гра як провідний тип діяльності дошкільника»: аналіз підходів / *Академічні студії. Серія Педагогіка*. 2021. 2(4). С. 84-91.
 43. Круцевич Т.Ю., Пангелова Н.Є. Зміст і засоби програми інтегрованого розвитку рухових і моральних якостей дітей старшого дошкільного віку. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: зб. наук. праць Волинського нац. ун-ту ім. Лесі Українки /уклад. А.В.Цьось, С.П. Козібродський. Луцьк: Волин.нац.ун-т ім. Л.Українки, 2012. №33 (19). С. 157–163.
 44. Курок О.І., Лісневська Н.В. Рухова активність дітей дошкільного віку як необхідна складова здоров'язберігаючого середовища в ДНЗ. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія: Педагогічні науки*. Вип. 24. Глухів. 2014. С. 100–106.

45. Лазаренко Н. Культура мовлення як невід'ємна складова ключових компетентностей сучасного педагога. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство) : Збірник наукових праць / [гол.ред. Н. Л. Іваницька]. Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2016. Вип.23. С.36-42.
46. Лазаренко Н.І., Колеснік К.А. Впровадження технології групової діяльності в контексті ігрового підходу організації освітнього процесу дітей дошкільного віку. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія: педагогіка і психологія. Випуск 65. 2021. С. 24-28.
47. Левшунова К.В. Рухова активність як чинник психічного благополуччя дошкільника: дис. канд. псих. наук: 19.00.07/ Інститут психології імені Г.С. Костюка. Київ, 2015. 233 с. .
48. Лісневська Н. В. Педагогічні умови створення здоров'язберігаючого середовища у дошкільному навчальному закладі/ автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.08/ Нац. Акад. пед. наук України, Ін-т проблем виховання. Київ. 2016. 24 с.
49. Лісневська Н. В. Педагогічні умови створення здоров'язберігаючого середовища у дошкільному навчальному закладі/ автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.08/ Нац. Акад. пед. наук України, Ін-т проблем виховання. Київ, 2016. 24 с.
50. Лісневська Н.В. Сутність здоров'язберігаючого середовища та важливість його створення в дошкільному навчальному закладі. Педагогічні науки: збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету. Бердянськ: БДПУ, 2010. № 3. 364 с.
51. Лохвицька Л. Психолого-педагогічні засади формування основ здоров'язбережувальної життєдіяльності у дітей дошкільного віку. Формування відповідального ставлення до здоров'я підростаючої особистості: кол. монографія / В. М. Оржеховська (кер. авт. кол. і наук. ред.) та ін. Київ : Міленіум. 2018. С. 151-192
52. Лущик І. В. Рухливі ігри в дитячому садку. Харків : Основа ; Тріада. 2008. 110с.
53. Лущик І. В. Система М. М. Єфименка [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://doshkolenok.kiev.ua>
54. Любчак Л.В., Кривошея Т.М. Використання інтерактивних технологій навчання у фаховій підготовці майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу. *«Гуманітарний простір науки: досвід та перспективи»*: зб. матеріалів XIV Міжнарод. наук. практ. інтернет-конф., 7 листопада 2017 р. Переяслав-Хмельницький, 2017. Вип. 14. С.93-98.
55. Маджуга А. Г. Теория и практика формирования и развития валеоконативных стратегий личности в контексте здоровьесотворящего образования в современной школе. Шымкент: Изд-во ЮКГУ им. М. О. Ауезова. 2005. 386 с.
56. Маринич В., Когут І. Аналіз інноваційних підходів організації фізкультурно-оздоровчої роботи в закладах освіти. Спортивний вісник Придніпров'я. 2013. № 1. С. 28–35.
57. Матвієнко С. І. Методика формування у дошкільників соціальної компетентності: навч. посіб. Ніжин: Вид-во НДУ імені М. Гоголя, 2012. 106 с.
58. Москаленко Н. Проектування концепції інноваційних програм фізкультурнооздоровчої роботи в загальноосвітніх навчальних закладах. Спортивний вісник Придніпров'я. 2011. № 2. С. 12-16.
59. Москаленко Н. Сучасні підходи до організації фізкультурно-оздоровчої роботи у дошкільних закладах. Спортивний вісник Придніпров'я. 2013. № 1. С. 40–42.
60. Нестеренко В.В. Проблема виховання у дошкільників навичок здорового способу життя. Наука і освіта. №9. 2015. С. 138-143
61. Олійник М.М. Роль сім'ї у формуванні рухової активності дітей. Вісник

- університету імені Альфреда Нобеля. Педагогіка і психологія. Педагогічні науки. 2017. № 2 (14). С. 90-94.
62. Олійник М.М. Роль сім'ї у формуванні рухової активності дітей. Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Педагогіка і психологія. Педагогічні науки. 2017. № 2 (14). С. 90-94.
 63. Оржеховська В. М. Здоровий спосіб життя як превентивний фактор виховання. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді* : зб. наук. пр. К. : Педагогічна думка. 1999. Кн. 1. С. 11– 18.
 64. Особливості змісту фізичного виховання дітей [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://dolphin.cherkassydnz.com/?p>
 65. Пангелова Н. Є. Теоретико-методичні засади формування гармонійно розвинутої особистості дитини дошкільного віку в процесі фізичного виховання : автореф. дис. доктора наук з фіз. вих. і спорту : спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних верств населення». Національний університет фізичного виховання і спорту України. К. 2014. 42 с.
 66. Пангелова Н. Є. Формування гармонійно розвинутої особистості дітей дошкільного віку в процесі фізичного виховання : [монографія]. Переяслав-Хмельницький : ФОП Лукашевич О. М., 2013. 432 с.
 67. Пасічник В., Петрина Р. Сучасні підходи щодо поєданого фізичного і розумового розвитку дітей старшого дошкільного віку. *Молода спортивна наука України*. 2012. Т. 2. С. 150–155.
 68. Пасічник В.М., Сосновський Д.Д. Оцінка фізичного і розумового розвитку дітей старшого дошкільного віку. Педагогіка, психологія та медикобіологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2012. №7. С. 86–91.
 69. Пахальчук Н. Використання мультимедійних технологій у підготовці студентів до фізичного виховання дошкільників. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи* / ред. кол.: Побірченко Н.С. (гол. ред.), Коберник О.М. та ін. 2014. № 8. С. 132-137.
 70. Пахальчук Н. О., Мируха О. І., Романенко Г. М. Педагогічні умови активізації рухової активності дітей. *Молодий вчений*. 2019. № 5.2 (96.2). С. 72-75. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/5.2/17.pdf>
 71. Пахальчук Н. Педагогічні умови ефективної підготовки майбутніх учителів початкових класів до формування естетичного досвіду молодших школярів. Наукові записки: наук.-практ. конф. викладачів і студ. (Вінниця, 1-3 квіт. 2008 р.) Сер. Початкове навчання. Вінниця, 2008. Вип. 6, Ч.1. – С. 43–46.
 72. Пахальчук Н. Формування естетичного досвіду дітей дошкільного віку в процесі фізичного виховання. *Реалізація ідей В.О. Сухомлинського в практиці роботи сучасної початкової школи*: збірник матеріалів педагогічних читань. Вінниця : Ландо ЛТД, 2015. Вип. 10. С. 8–11. URL: <http://library.vspu.net/jspui/bitstream/123456789/682/1/007.pdf>.
 73. Пахальчук Н.О. Організація фізичного виховання молодших школярів у сільській школі. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2012. №2(20). С. 303 – 310.
 74. Пахальчук, Н. О. Естетичний досвід молодшого школяра: структурнофункціональний аналіз. *Наукові записки. Сер.: Початкове навчання*. Вінниця. 2007. Вип. 5, ч. 1: Наук.-практ. конф. викладачів і студ., 5–7 квіт. С. 113–117.
 75. Петренко Г. Використання поліпропіленових труб для виготовлення обладнання, тренажерів та допоміжного інвентарю для занять фізичною культурою у дошкільних навчальних закладах. Фізичне виховання, спорт і б1 культура здоров'я у сучасному суспільстві: збірник наукових праць Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. Луцьк. 2013. № 3 (23). С. 61–70.

76. Подоляка А. Є. Диференціація рухливих ігор у фізичному вихованні дошкільників 5–6 років засобами інформаційних технологій : автореф. дис. канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення»; Харків. держ. вкад. фіз. культури. Харків. 2011. С. 22 .
77. Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту в дошкільних навчальних закладах України. Директор школи. 2005. № 38. С. 23–26.
78. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посіб. К. : Академвидав, 2004. 456с.
79. Про формування здорового способу життя дітей та підлітків і заборону тютюнокуріння в навчальних закладах та установах МОН України: Наказ МОН України № 612 від 10.09.03. *Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України*. 2003. № 20. С. 29–30.
80. Рибалко П. Організаційно-педагогічні підходи щодо сприяння фізичному розвитку дитини у літньому оздоровчому таборі наметового типу як суспільної цінності. *Молода спортивна наука України*. 2013. Т. 2. С. 149–153.
81. Савченко А. П. Виховання самостійності молодших підлітків у процесі ігрової діяльності : автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.07; Ін-т проблемних академії пед. наук України. К., 2007. 23 с.
82. Словник навчально-педагогічних понять і термінів: методичний посібник /Укл. ЛП Вовк, ГД Панченко, ОС Падалка, та ін. К.: Вид-во НПУ імені МП Драгоманова. 2001. 83 с.
83. Степанова І. Взаємодія сім'ї і школи в організації фізкультурно-оздоровчої роботи . *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2010. № 2. С. 74–46.
84. Сухомлинська О. В. Думки В. О. Сухомлинського про здоров'я дітей в історичній перспективі. *Рідна школа*. 2012. № 7. С. 3–7.
85. Технологія М. М. Єфименка [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.ebk.net.ua/Book/synopsis/pedagogika/part2/038.htm>
86. Федько О. Здоровий спосіб життя як цінність: проблеми формування. *Наукові записки ІІІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України*. Вип. 43. С. 369-379.
87. Шикиринська О.В. Створення майбутніми вихователями інтерактивних вправ у сервісі Learningapps за умов дистанційного навчання. *Science and Global Studies: Abstracts of scientific papers of VII International Scientific Conference (Prague, Czech Republic, April 15, 2021) / Financial And Economic Scientific Union, 2021. P. 60–63.*
88. Шикиринська О.В., Вишківська В. Б. Google-clasroom як засіб формування ІКТ-компетентності майбутнього вчителя початкової школи. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія: педагогіка і психологія. 2020. Випуск 61. С. 75-78.
89. Шикиринська О., Якименко Ю. Специфіка естетичного виховання дітей дошкільного віку в умовах сім'ї. *Наукові записки: Збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів факультету дошкільної, початкової освіти та мистецтв*. Серія «Мистецтво» /відп. Л.В.Старовойт. Вінниця: ФОП Корзун Д.Ю., 2021. С. 131-137.
90. Шлапаченко О. А. Корекція рухової активності та пізнавальних процесів у дітей 5–8 років з ДЦП в умовах сонаторно-курортного лікування з використанням рухливих ігор : автореф. дис. канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 «Фізична реабілітація»; Львів. держ. ун-т фіз. культури. Львів, 2008. 20 с.
91. Шулигіна Р. Ігрова діяльність як засіб виховання. *Вісник Інституту розвитку дитини*. Серія: Філософія, педагогіка, психологія. Київ: Видавництво Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. 2011. Вип. 13. с. 116-120 URL:<http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/14064> (дата звернення: 22.03.2020).
92. Шуть М. (2016). Сучасна ігрова педагогіка. Методичка скарбничка вихователя. Київ. 2011. № 6. с. 33-36. URL: <https://www.pedrada.com.ua/article/1557-suchasna-igrova-pedagogka> (дата звернення: 24.04.2019).

93. Юрчук О.І. Оптимізація рухового режиму дітей дошкільного віку , як необхідна умова здоров'язберігаючих технологій. Оновлення змісту , форм та методів навчання та виховання в закладах освіти. Збірник наукових праць. Наукові записки Рівенського державного університету. Випуск 5(48),2012.с.143-147.
94. Язловецька О. Фізкультурно-спортивна діяльність студентів в умовах вищого навчального закладу. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка*. Серія : педагогічні науки. 2012. № 103. С. 402–410.
95. Янкович О. Шкільництво Сінгапуру крізь призму реформування освітньої галузі України. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Сер. Педагогіка. 2019. Вип.1. С.29-36.
96. Gopinathan S. (2011). The education system in Singapore: The key to it Success. Madrid. №11. URL: https://www.fedea.net/politicaseducativas/The_Education_System_in_Singapore_The_Key_to_its_Success.pdf (дата звернення: 12.03.2020).
97. Kruty, K., Zdanevych, L., Demianenko, O., Pakhalchuk, N., Perminova, L., & Garachkovska, O. (2019). E-learning methods in students' education. *International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering*, 8(12), 251-256
98. Krutsevich T., Pangelova N., (2013). Content and organization of physical education in the context of formation of integrated harmoniously developed personality of preschool child /T.Krutsevich. *life and movement*. nr. 1(3). P. 3-7
99. Lelli L. & Serio N. (2016). *Il manuale dell'insegnante. Progettazione curriolare e didattica delle discipline*. Roma.
100. Ng J. (2011). Preschool Curriculum and Policy Changes in Singapore. *Asia-Pasific Journal of Research in Early Childhood Education*. Vol. 5. № 1. URL: https://www.researchgate.net/publication/228631880_Preschool_Curriculum_and_Policy_Changes_in_Singapore (дата звернення: 1.03.2019).
101. O'Dwyer M. V., Fairclough S. J., Ridgers N. D., Knowles Z. R., Fowweather L. & Stratton G. (2013). Effect of a school-based active play intervention on sedentary time and physical activity in preschool children. *Health Education Research*, Vol. 28, Issue 6. pp. 931–942.
102. Sandburg A. & Arlemalm-Hagser E. (2011). The Swedish National Curriculum: Play and Learning with Fundamental Values in Focus. *Australasian Journal of Early Childhood*. Vol. 36. Issue 1. URL: <https://search.informit.com.au/documentSummary;dn=950357047201592;res=IELAP> A (дата звернення: 24.12.2019).
103. Sigurdardottir I. & Einarsdottir J. (2016). An Action Research Study in an Icelandic Preschool: Developing Consensus About Values and Values Education. *International Journal of Early Childhood*. Vol. 48, Issue 2. pp. 161–177. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s13158-016-0161-5> (дата звернення: 23.02.2019).
104. Skills framework for early childhood care and education skills standards for senior preschool teacher. (2016). URL: https://www.ssg.gov.sg/content/dam/ssgwsq/wsqs/sgg/documents/Earlychildhoodcare/Preschool_Teacher_20161001_ECDA_WDA_V01Final.pdf (дата звернення: 12.03.2019).
105. Tan C. (2007). Policy Developments in Preschool Education in Singapore: A Focus on the Key Reforms of Kindergarten Education. *International Journal of Child Care and Education Policy*. Vol. 1. № 1. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/2288-6729-1-1-35> (дата звернення: 12.03.2019).
106. Demchenko O., Koval T., Vatsos M., Lyman Y., Turchyna I. Развитие рефлексивного компонента готовности будущих педагогов к работе с одаренными детьми во время тренинговых занятий. *Society. Integration. Education: Proceedings of the International Scientific Conference*. Volume I, May 22th-23th. 2020. P. 119-132.

107. Demchenko O., Kazmirchuk N., Zhovnych O., Stakhova I. Podorozhnyi Vadym, Baranovska Iryna. PREPARING STUDENTS FOR THE USE OF THEATER ACTIVITIES FOR CHILDREN'S DEVELOPMENT SOFT SKILLS: EUROPEAN CONTEXT. SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Rproceedings of the International Scientific Conference. Volume I. May 27th - 28th. 2022. P. 31-46.
108. Demchenko, O., Bondar, Y., Shykyrynska, O., Komarivska, N., Lyubchak, L., Stakhova, I., Dabizha, L. Development of youth's creative abilities schoolchildren by BYOD technology. SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference. 2022. May 27th-28th, (I volume), P. 341-350.
109. Demchenko, O., Kronivets, T., Pylypenko, Y., Khilya, A. IMPLEMENTATION OF THE EUROPEAN EXPERIENCE OF SOCIAL INCLUSION IN THE TRAINING OF SPECIALISTS OF A SOCIO-ECONOMIC PROFILE (UKRAINIAN CONTEXT). In SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference. 2022. Vol. 1, P. 47-56.
110. Holiuk O., Pakhalchuk N., Rodiuk N., Demchenko O., Kit G. Criteria and indicators of formation of humanistic and value attitude of primary schoolchildren towards themselves. SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION Proceedings of the International Scientific Conference. Volume III, May 22th -23th, 2020. C.198-211.
111. Karuk I., Kolesnik K., Kryvosheya T., Prysiashniuk L., Shykyrynska O. Organization of group activities of older preschool children in the process of experimenting. Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference, May 28th - 29th. Rezekne, 2021. Vol. II. P. 729-743.
112. Karuk I., Kolesnik K., Kryvosheya T., Prysiashniuk Larysa, Shykyrynska Oleksandra. Organization Of Group Activities Of Older Preschool Children In The Process Of Experimenting. *Society. Integration. Education* : Proceedings of the International Scientific Conference, May 28th-29th, 2021. Volume II. SCHOOL PEDAGOGY PRESCHOOL PEDAGOGY. Rēzekne, 2021. P.729-743. <https://doi.org/10.17770/sie2021vol2.6247>
113. Khilya A., Kolosova O., Blashkova O., Hodlevska V. Use of Art Pedagogy in the Process of Adaptation of Immigrant Student to the Conditions of the University. Society. Integration. Education. 15th International Scientific Conference. Rezekne Academy of Technologies, Rezekne, Latvia. 2021. P. 259-269.
114. Korol A., Blashkova O., Kravchenko V., Khilya A. Web-Technologies and multimedia systems in the training of professionals in the education system. Environment. Technology. Resources. Proceedings of the 13th International Scientific and Practical Conference. Rezekne, Latvia, 2021. Vol. 2. P. 244-248.
115. Kruty K., Desnova I. Introduction of the italian Reggio – approach to the creation of the environment in local communities of ukraine / Territory of innovations: best practices for sustainable development at the local level. Part 1: digest of analytical stage of international scientific and educational project. Collective Monograph. Sc. ed. V. Omelianenko, O.Prokopenko, T. Tirto. Tallinn : Teadmus. 2022. P.50-75.
116. Kruty, K., Zdanevych, L., Demianenko, O., Pakhalchuk, N., Perminova, L., Garachkovska, O. E-learning methods in students' education. *International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering*. 2019. № 8(12). P. 251-256.
117. Lazarenko N. Brovchak L., Starovoit L. The development of musical intelligence in junior schoolchildren during the lessons of the artistic cycle. SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference. Volume IV, May 24-25, 2019. P.422-439
118. Lazarenko N., Kolomiets A., Kolesnik K. Peculiarities of Organization of Group Interaction of Preschool Children in the Process of Game-Experimentation. *Preschool Education: Global Trends*, 2. 2022. Retrieved from <https://preschool-journal.com/index.php/journal/article/view/16>

119. Prysiazhniuk, L., Genkal, S., Nadon, V., Tomchenko, M., Fomina, I., & Lytvyn, A. (2022). Psychological and Pedagogical Features of the Organization of Collective Forms of Work in Different Age-Related Groups. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 14 (1Sup1), 172-190. <https://doi.org/10.18662/rrem/14.1Sup1/544>
120. Prysiazhniuk, L., Gusak, L., Prokopchuk, V., Prokopiv, L., Vyshnivska, N., & Romanenko, L. (2021). Training Primary School Teachers to Organize Collective Forms of Work in Small Rural Schools. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 13 (2), 147-166. <https://doi.org/10.18662/rrem/13.2/415>
121. Stakhova I., Shykyrynska O., Demchenko O., Groshovenko O., Imber V. Formation of readiness of future primary school teachers for environmental activities: creative aspect. Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference, May 28 th - 29th. Rezekne, 2021. Vol. I. P. 642-655.
122. Starosta, W., Wangryn, M. ABC polskiej gry w ringo (Metodyka nauczania techniki i taktyki). Międzynarodowe Stowarzyszenie Motoryki Sportowej. Polskie Towarzystwo Ringo. Warszawa. 2012. № 36. P. 146.
123. Starovoit L. Psychological and pedagogical aspects of preschoolers creative development in the process of creative labor training. Zbiór artykułów naukowych. Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej “Pedagogika. Współczesne tendencje w nauce i edukacji. Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2016. P. 84-87.
124. Shykyrynska O., Kanarova O., Medun L. Features of soft skills development children of senior preschool age in play activity: theoretical and methodological aspect. Science and education for sustainable development: Publishing House of University of Technology, Katowice, 2022. p. 708-719. <https://cutt.ly/k1LSFrz>